

Filosofie filosofie

Filosofie je svým bytostným určením reflexe; každá reflexe je myšlenkovým aktem, výkonem, ale to, k čemu se vztahuje, je nějaká praxe, tj. výkon (dílo), který se může zabývat i něčím jiným než myšlením. Nicméně také myšlení samo je výkonem a tedy jistým druhem praxe. Filosofická reflexe se proto může vztáhnout také na tuto zvláštní praxi, totiž na myšlení, a dokonce na filosofické myšlení. Svým způsobem je tento speciální případ filosofické reflexe, která se kriticky zabývá filosofií jakožto myšlenkovou praxí, možno považovat za jakýsi zcela mimořádný myšlenkový akt, k němuž filosof sahá jen v některých případech, nicméně nikoli akt krajní, extrémní, nýbrž pro filosofii samu fundamentální, tedy spíše jakési vyvrcholení filosofického uvažování, o němž se každý filosof aspoň čas od času musí vždy znovu a kriticky pokoušet. Jestliže je tedy legitimní mluvit o filosofii vědy tam, kde filosof podrobuje svým kritickým reflexím fenomén vědy resp. různých věd, nebo jindy o filosofii umění a podobně, nemůže být námitek proti tomu, abychom mluvili také o „filosofii filosofie“, a abychom tuto variantu respektovali i tam, kde se kritická filosofická reflexe soustavně pustí do budování koncepce toho, co to je sama filosofie, co k ní náleží a co rozhodně nikoli, jaké jsou její náležitosti a její kritéria atd. Nepochybným problémem ovšem bude, jak se vyvarovat zátěže zpředměťování.

(Písek, 111215-4.)